

Bispevisitas i Os

juni 2025

Visitasforedrag 22. juni 2025

Innledning

For en glede det har vært å starte den første ordentlige sommermåned med noen flotte visitasdager i Os kommune! Jeg og mitt følge har virkelig fått oppleve ei levende kirke, med et brennende engasjement for folk og lokalsamfunn!

Så er det interessant å tenke på at mens vi gjennomførte visitasen her i Os, er det nøyaktig 1700 år siden kirkemøtet i Nikea, som pågikk mellom 20. mai og 19. juni i år 325. Og om ikke det var nok, var visitasdagene avholdt rett før pinsefeiringen. Gjennom dette trekkes de store og lange linjer fra kirkas historie helt hit til oss. Fra de første kristne menighetene i Jerusalem, spredningen av evangeliet og til beslutninger om en grunnleggende felleskristen bekjennelse i Nikea. Disse milepælene i kirkas historie var bare starten på den kristne kirke – og her i dag har vi feiret visitasgudstjeneste i Os kirke i Østerdalen. Kirka som håpsbevegelse har fortsatt høy aktualitet, ja, kanskje det nettopp i dag oppleves som noe enda mer sentralt enn bare for noen år siden. Vi har i denne visitasen fått møte mye av det kirka kan bidra med inn i et lokalsamfunn, gjennom konkrete tiltak, men også som uttrykk for et budskap som skaper resonans i et menneske og i et fellesskap. Så stort må vi tenke om oppdraget vårt – om det å være ei folkekirke midt i verden. Lokalt og globalt.

Visitasen skal og bør lyssette alt dette, med dens hovedformål om å støtte, inspirere og veilede. Å bidra til å gjøre kirkas nærvær synlig i lokalsamfunnet. Og, gjennom et godt og innholdsrikt program, har vi fått tematisert viktige sider av kirkas rolle og betydning i soknene her. I dette foredraget vil jeg først gi en gjennomgang av hva jeg så og hørte i de ulike møtepunktene, før jeg vil peke på noen utviklingsområder som jeg gjerne vil utfordre til i det videre arbeidet med å være framtidens kirke i Os.

Del 1 – Oppsummering av visitasdagene

Tirsdag

Visitasens første dag starta en drøy mil sør-øst for Os sentrum, på gravplassen på Narjordet. Under **morgenbønnen** i klokketårnet føltes det veldig naturlig og fint å synge den flotte lokale salmen "Fjellets folk reiste sine kirker" av Bjørn Øyan og John Ryen. Vi fikk også en kort omvisning av stedet, og høre om gravplassens struktur og klokketårnets funksjon i tilknytning til gravferd og innringning av høytidene. Det er også flott at klokketårnet står åpent og tilgjengelig for folk som er på gravplassen eller vandrer forbi gjennom sommeren.

Et par minutter unna ligger **Oddentunet**, som er en del av Anno museum og musea i Nord-Østerdal. Vi fikk omvisning på det fredede gårdsbruket av museets konservator

Kirsten Frønes, som fortalte så levende om en historie som inneholdt både lokale og nasjonale perspektiver, med impulser fra både Europa og Asia. Vi fikk også høre om det samiske nærværet i denne regionen, og hvilke konsekvenser den norske lovgivningen fikk for urbefolkningen. Dette vet vi også er tematisert i sannhet- og forsoningskommisjonens rapport, og som er et utfordrende bilde også den dag i dag. Dette tema kom vi tilbake til også senere under visitasen.

Vi reiste så til Os kommunehus for å ha møte med **den kirkelige staben**. Et møte med de ansatte er et nøkkelpunkt under en visitas, og her i Os er det en liten, men svært dedikert og dyktig stab. Jeg opplever ansatte som brenner for kirka si, som ønsker at den skal være en åpen og inkluderende plass for hele befolkningen i kommunen. Tillit mellom folk og kirke er noe som må bygges hver eneste dag, og staben har en viktig rolle i denne relasjonen. Vi diskuterte betydningen av et godt årshjul, samarbeid og samvirke både internt og eksternt, og det å skape gode rammer for frivilligheten. Jeg opplevde et godt og nært møtepunkt med staben her i Os.

Så var det tid for et bedriftsbesøk. **Os Trekultur** lager bærekraftige innredninger og gulv, og det var imponerende å lære hvordan de tenker rundt kvalitet i håndverket, bærekraftige løsninger og ikke minst utviklingen av flotte produkter. Det er en kultur her som det er mye å lære av, ikke minst at man igjennom sin forretningside også kan ha perspektivet på å "gjøre en forskjell" i verden.

Vi kjørte til **Os kirke** for å få en orientering om minnelund, kirkebygget og parkeringsplass. Det er gjort mye godt arbeid for å vedlikeholde kirka, og gjort gode grep med gulv og sakristi. Nå skal trappen ved inngangsdøren fikses. Det er en pågående samtale om utvidelse av parkeringsplassen, og at dette er noe kirka og kommunen må samarbeide godt om i tida framover.

Som kirke er vi opptatt av barn og unges livskompetanse. Det er tydelig gjennom vår egen kirkelig undervisning og læring, og i samarbeid med skole og barnehage. Det er særlig tre områder som vi samvirker; julegudstjenester, inn i skolefagene og i beredskapssammenheng. På Os sentralskole fikk vi samtalt om dette med **rektor og alle lærerne**. I tillegg fikk vi løftet opp behovet for fellessangen i skolen og samfunnet. Jeg mener dette er viktig å opprettholde og styrke, fordi det er godt for den enkelte og fellesskapet.

Resten av den første dagen tilbrakte vi i Dalsbygda sokn. Først med **middag på Kølbu** sammen med de 6 og 7 åringene som skulle delta i kirka senere. Vi fikk også høre fortellingen om det gamle meieriet, og at det rommet vi satt i var stedet man oppbevarte kullet. Huset er nå et nærings- og flerbrukssted, for både kafevirksomhet og utleiemuligheter.

I Dalsbygda kirke feiret vi **blomstergudstjeneste**. Kirka var pynta til fest med blomster i alle farger. Inviterte gjester fra lag- og foreninger sørget for at kirka var nesten full, og Bygdeklang og Familiecoret deltok med flott sang. Betydningen av at vi alltid er elsket av Gud var det bærende budskapet gjennom kvelden. Det ble også markert at dette var endestasjonen for Familiecoret, og det ble en velfortjent applaus og takk til organist Ragnhild Ryen for sin innsats gjennom 27 år.

I kirkerommet var det så kirkecaffe, med et **kåseri av Arne Nyaas**. Han viste oss en bildekavalkade fra alle årstidene i bygda. Dette tror jeg skapte stor gjenkjennelse, og ikke så lite stolthet over den hjemplassen som man har.

Menighetsrådene er i Den norske kirke definert som en kirkelig styringstjeneste. Det er menighetsrådene som har virksomhetsansvaret, og skal ha et blikk for alt som kan “vekke og nære” det kristne livet i soknet. Dette gjøres gjennom et omfattende ansvar for både gudstjenesteliv, diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk. I møte med **Dalsbygda menighetsråd** fikk vi samtalt om det imponerende prosjektet om å fjerne korskille og få på plass pipefasaden over alteret. Vi snakket om åpne kirker, og betydningen av å inkludere et vidt spekter av kulturelle perspektiver i kirka, og det å ha en tenkning rundt involvering av lag- og foreninger. Det er også all grunn til å rose det arbeidet som er gjort med åpne kirker, og det gjelder jo flere steder i kommunen.

Det ble rett og slett en festkveld i Dalsbygda kirke!

Onsdag

Onsdag morgen var vi tilbake på Os sentralskole. Denne gangen var det tid for å **møte elvene**, og jeg fikk møte alle de 100 barna som går fra 1-7 klasse. Som en stor overraskelse fikk jeg være med på generalprøven på “Lesemysteriet”, et utrolig bra sangstykke, og ikke minst et stort mysterium om hvem som driver og roter på biblioteket. Jeg skal ikke avsløre hvem det er, men han er her i rommet nå! Etterpå stilte barna gode spørsmål, om alt fra hva som er mitt favorittdyr, til hva jeg gjør som biskop og fritidssysler.

Vi reiste så til **Frivilligsentralen**. Her er slagordet “møte mellom mennesker” og det er mange møteplasser som skapes og koordineres fra sentralen. Denne dagen var det kaffe og vafler arrangert av bygdekvinnelaget, noe som gjennomføres første onsdag hver måned.

En kort spasertur unna ligger **Verjåtunet**. Det er alltid et viktig treffpunkt under en visitas å møte den eldre generasjonen. Her ble det tid til en god prat med beboerne og det ble servert kaffe og svele. Vi sang mange kjente og gode sanger, og vi hadde andakt med bibellesning og bønn.

Fra de eldste til de yngste. I **Os barnehage** fikk jeg hilse på mange ivrige barn. De snart skoleklare barna holdt en liten minikonsert for oss, og de var virkelig flinke til å synge. Så tok vi en liten tur rundt på barnehagen, og fikk hilst på de ulike avdelingene.

Neste programpost var møte med **Os kirkelig fellesråd**. I kirkeordningen vår har soknene to organer, menighetsråd og fellesråd. Ansvar for blant annet økonomi, kirkebygg og personell er lagt til fellesrådet. Det er også fellesrådet som skal ha dialogen med kommunal myndighet, og vi brukte dermed tid på å forberede oss til møte med kommunen dagen etter. Vi snakket videre om digitale løsninger i kirka, beredskapsarbeid og andre viktige områder.

Vi reiste deretter til Kvilvangen for å **spise middag og ha møte med NarbuvoII menighetsråd**. Rådet er opptatt av å skape tilhørighet, og at folk skal komme til alle de flotte aktivitetene som gjennomføres. Vi diskuterte forholdet mellom å stille spørsmålet "hva er behovet?" her nå, og det å jobbe godt med hvordan man kan få gudstjenestelivet til å være i berøring med livet til de folkene som lever her. Det var et flott og takknemlig møtepunkt, og takk for dere som åpnet hjemmet deres til både middag og møtet.

Kvelden ble avslutta med **sangkveld i NarbuvoII kirke**. Terje Husdal med følge hadde satt sammen et program med gamle og gode sanger, både egenkomponert og cover-låter. Vi fikk også høre litt om historien til kirka, blant annet bakgrunnen for at denne kirka er den eneste i prostiet som er laget i stein. Den fantastiske Nord-Østerdal-katedralen var nærmest full, og det ble dekket opp med god kirkekaffe etterpå.

Dag 2 under visitasen ble virkelig en dag fylt av sang og generasjonsmøter!

Torsdag

En sentral næring i Os er jordbruksnæringen, og det var derfor naturlig å ha et treffpunkt om dette nettopp i Tufsingsdal. Vi var på **fjøsbesøk på Smegarden**, og vi fikk høre om hvordan det er å være melkebonde i 2025. Det råder en stor optimisme i grenda for framtida, og flere unge bønder har flytta hjem for å drive gard. Vi fikk en omvisning i fjøset, og se på den nylige installerte melkemaskina. Det ble også fortalt litt om den utfordringen som bøndene opplever knyttet til reinbeite i området.

Så var det tid for å feire gudstjeneste, denne gangen i **Tufsingdal kirke**. Os kulturskole deltok med flott trekkspill og flott pianospill. Etter gudstjenesten var det **åpen lunsj i samfunnshuset**. Bygdekvinnelaget hadde disket opp med sodd, og det var et stort kakebord. Også her ble det musikk og flott solosang fra kulturskolen.

Et møte med **kommunens politiske og administrative ledelse** er sentralt under en visitas. Både kirke og kommune har det felles anliggende at man ønsker å skape et godt lokalsamfunn, og det er mange berøringspunkter og samarbeidsområder. Varaordfører ønsket oss velkommen, og orienterte litt om kommunens særpreg. Vi snakket om frivillighet, investeringer og vedlikehold av kirkene, og noe om kirkebevaringsprogrammet. Vi snakket også om beredskap og samarbeid skole/kirke. Deretter fikk vi høre litt om den pågående debatten knyttet til rein og beite, og hvordan kommunen forholder seg til dette.

Siste møtepunkt denne dagen var **møte med Os menighetsråd**. Vi diskuterte driften av menighetshuset, utfordringer og muligheter knyttet til kirkevalg og vi snakket om årshjul og behovet for å skape noen møteplasser for flykninger og innvandrere i kommunen. En spennende samtale, og starten på viktige prosesser fremover.

Del 2 – Betraktninger og utfordringer

Etter å ha opplevd disse tre fulle dagene i Os er jeg fylt opp av inntrykk. Det er ingen tvil om at det holdes et høyt aktivitetsnivå i soknene. Det skjer veldig mye bra og jeg har fått oppleve engasjerte folkevalgte, frivillige og ansatte som ønsker å gjøre det beste for innbyggerne i Os. Gjennom samtaler, møtepunkter og observasjoner har jeg gjort meg noen tanker om hva som kunne være fornuftig og spennende å se på framover. Mitt innsteg har hele tida vært å nettopp se framover og ruste oss for det som vi vet kommer. Men også det vi ikke vet at kommer. Jeg har landa på å gi dere 8 utfordringer å arbeide med videre. Flere av dem kan sees i sammenheng.

Det første hovedområde jeg vil snakke om er:

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Dere har noen fantastiske kirker her i kommunen. Et kirkerom er så mange ting, det er helligsted for mange og en kulturarv for alle. Et kirkerom betyr noe for folk – det vet vi gjennom Den norske kirkes medlemsundersøkelser. Kirkerommet er også stedet for de fleste gudstjenestene våre, og vi har fått feiret flotte gudstjenester under visitasen. Menighetsrådene og staben har et sterkt ønske om å være inkluderende og åpen, og at gjerne flere skal kjenne at de ønsker å komme til gudstjenestene. Vi vet nå at det er færre som går i kirka av vane, men at vi samtidig kanskje treffer enda større bredde av befolkningen igjennom året. Folk går i kirka når det berører livene våre. Det gir oss en inngangsverdi til hvordan vi kan utvikle gudstjenestelivet, men også andre deler av kirkas arbeid. Hva er behovene akkurat nå? Akkurat her? Vi vet også at det er mye kulturliv, med sang og musikk, og mange lag- og foreninger i soknene. I årshjularbeidet inkluderer den samtalen om hvordan involvere disse også i gudstjenestelivet. Min første utfordring er derfor å:

- 1) *Videreutvikle årshjulet for gudstjenester og samarbeid med andre aktører i det enkelte sokn, knytta til den enkelte kirke. I tillegg til arbeidet med dette, bør man drøfte målsettinger og evaluere eksisterende tiltak for å vurdere om man skal videreføre, endre eller eventuelt avslutte tiltak.*

II Omsorg og solidaritet

Hvis man gjør et søk på Os kommune på Ungdata.no så finner man mange interessante data. Jeg la spesielt merke til spørsmålet om hvorvidt ungdommer tror de vil få et godt og lykkelig liv. 58% svarte ja på dette, lavere enn landet for øvrig, som var på 68%. Dette er tall som synliggjør at mange unge er bekymret for framtida. Dette har vi også sett andre tegn på, og jeg tror egentlig ikke det kun gjelder blant den yngre generasjonen, men kan gjenfinnes hos mange av oss. Klimaendringer, krig og konflikter, dyrtid og økt usikkerhet bekymrer mange. Vi ser også i verden rundt oss at demokratier settes under press, og at det er en kamp om de gode verdiene. Kirka er en håpsbevegelse i møte med alt dette. I kirka kan man bli møtt med et budskap om fred og kjærlighet, og det er også rom for sorg og tvil. Diakonien er derfor helt sentralt, og vi har møtt flere diakonale tiltak gjennom visitasen.

Så vet jeg det er forholdsvis mange flyktninger og innvandrere i kommunen, og menighetsrådene rapporterer at de har et ønske om å kunne tilby noe til de som har kommet langveisfra til landet og kommunen. Jeg vil derfor utfordre til:

2) At menighetsråd og stab utvikler, gjerne i et samarbeid med andre, et tilbud for flyktninger og innvandrere i kommunen.

Flere ganger under visitasen har vi berørt det sør-samiske. Både de lange og de korte linjene gjør at dette er en sak som berører livet her i kommunen. Vi må erkjenne at Den norske kirke har en brokete historie knyttet til behandlingen av urfolk og minoriteter. Sannhets- og forsoningskommisjonen rapport dokumenterte ganske grundig at kirka har vært statens forlengende arm i fornorskningspolitikken, og at vi derfor har et særlig ansvar for å arbeide med forsoning. I Hamar bispedømme har vi hatt flere prosesser på dette, for å nettopp ta et slikt ansvar. Blant annet har Hamar bispedømmeråd og Hamar biskop nå fått sør-samiske navn. Dette ble et naturlig steg å ta fordi sør-samisk forvaltningsområdet strekker seg inn i Hamar bispedømme. Vi har også oppretta et utvalgt for samer og skogfinner, og som biskop ønsker jeg å peke på muligheten for å bruke sør-samiske salmer, inkludering i kirkelig undervisning, og at man inkluderer liturgiske ledd i gudstjenesten slik som sør-samisk velsignelse. Kirka har også en egen handlingsplan for hvordan vi skal følge dette opp, blant annet med å øke kunnskapen hos den enkelte medarbeider i kirka. Her i Os står dere i balansen mellom fortid og nåtid - og spørsmålet er hvordan vi skal gå fremover. Jeg erkjenner selvsagt det komplekse i alt dette. Som kirke har vi allikevel et ansvar for å løfte dette fram både i egen virksomhet, men også ovenfor resten av samfunnet. Jeg vet også at det har blitt drøfta i både stab og råd i forkant av visitasen. I stedet for å utfordre dere direkte vil jeg heller oppmuntre og oppfordre dere til å vurdere hvilket handlingsrom som finnes for å kunne løfte frem dette arbeidet her i kommunen for å øke kunnskap og forståelse og bidra til forsoning. Det er rom for å søke støtte hos bispedømmekontoret, og det finnes også andre ressurser som er laget, og mer er under utvikling.

III Barn og unge

Barn og unge er et viktig perspektiv for Os kommune. [I kommuneplanens samfunnsdel](#) kan vi lese at det er en visjon om å skape "aktive opplevelser for barn", I planen slås det fast at kommunen vil spille på lag med mange andre aktører i lokalsamfunnet. Det trekkes frem at "skole og barnehage er viktige for formidling av kultur og tradisjoner og deltar på flere ulike arenaer som bidrar inn i lokalsamfunnene". Dette samsvarer også godt med kirkas intensjon om å være både en samarbeidspartner og en bidragsyter i det å styrke barn og unges livsmestring og livstolkning. Igjenom visitasen har vi hatt møter med både skole og barnehage, og vi har fått samtalt med kommunen som skoleeiere. Vi har et fokus på at samarbeidet felles ned i en samarbeidsavtale, for å sikre trygghet på hva som er innholdet og hvordan det skal gjøres. Jeg vil utfordre til at dere:

3) Sammen med kommune, skole og barnehage ser på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid, og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke, og formalisere samarbeidet i en egen avtale.

IV Kirka i lokalsamfunnet

Jeg vil rose dere for det arbeidet som legges ned her i forhold til å ha åpne kirker, og da særlig i tilknytning til sommeren. Jeg mener dette er en utrolig viktig sak for kirka vår og samfunnet. Det å komme til ei stengt dør er ingen god opplevelse. Kirka, ved å være åpen, er et signal om hvordan vi ønsker å være kirke. Her er det rom for deg,

kom inn, her har du tilhørighet. Dette gjelder selvsagt for de mange pilegrimene som går langs leden her i soknene, men det gjelder også i aller høyeste grad de som bor her. Jeg vil utfordre til at dere ser på muligheten for å:

4) Videreutvikle det gode arbeidet med å legge til rette for å ha åpne kirker i alle kirkene i soknene.

Det er god relasjon mellom kommune og kirke i Os. Vårt møtepunkt viste at vi har et felles engasjement for at Os skal være et godt sted å bo. For å sikre videre den gode relasjonen utfordrer jeg til at:

5) At Os kommune og Os kirkelige fellesråd formaliserer møtepunkter for kirkas deltakelse i kommunens budsjettprosesser, med minimum et møte på våren og et møte på høsten. Det vil også på sikt være naturlig å se på en revidering av tjenesteytingsavtalen.

Kirka har som en landsdekkende institusjon i samfunnet en viktig rolle i beredskapsarbeidet, på alle nivåer. Både i det daglige, som forebygging, og ved ulykker og kriser. Det er viktig at vi har gjennomtenkt hvordan vi skal reagere når situasjoner oppstår, og at alle vet hva man skal gjøre. Det handler både om å snakke om tematikken, men også ha gode planer. Det er også viktig å kunne koble seg på lokale beredskapsøvelser. Jeg vil utfordre til dere:

6) Tematiserer beredskap i råd og stab, og gjerne nedfelle dette i en lokal plan og/eller tiltakskort.

V Medarbeiderskap og organisering

Som kirke jobber vi på mange arenaer. Det har lenge vært en utfordring for menighetsrådene å ha et oversiktsbilde over alt som skjer, og dermed kunne være det strategiske organet som setter retning. Derfor har vi fått på plass det digitale verktøyet "Kirka vår - samlet plan for menighetene". Dette er både et verktøy for å samle planverket, og å kunne se ting i sammenheng, men det ligger også en metodikk her som skal hjelpe oss med å gjøre strategiske satsninger bygget på god kunnskap om samfunnet rundt oss. "Kirka vår" er også nå stedet som skal brukes til rapportering, og være knyttet til kirkas tilskuddsordning fra bispedømmeråd til kirkelig fellesråd. Her vil det komme et krav om at all aktivitet som det gis tilskudd til legges inn i "Kirka vår". Hovedpoenget er at denne samlede planen vil kunne gi en samla oversikt over alt arbeidet innen menighetsrådets virksomhet. Det å arbeide med dette vil også kunne gi dere en utvidelse av planverket innen diakoni og kirkemusikk. Start med det som dere allerede gjør. Jeg vil dere be dere om å:

7) Ta i bruk verktøyet og den strategiske metoden i «Kirka vår – samlet plan for menighetene» i alle menighetsråd og stab.

Frivillighet er avgjørende for at kirka skal kunne gjøre sitt oppdrag på en best mulig måte. I hele Hamar bispedømme er det en ganske stor dugnadsånd, og det er en tradisjon for at menighetsrådene selv stiller opp som frivillige. Det er bra, men det er viktig å tenke frivillighet utover akkurat de folkevalgte, som har et virksomhetsansvar. Så hvordan utløse frivillighet i 2025? Hva vil folk bidra med? Det er en viktig samtale å ha, både internt i kirka, men også sammen med andre lag- og foreninger i

kommunen. Og det er et arbeid som må organiseres, oppmuntres og følges opp. Jeg utfordrer stab og råd til å:

8) Utvikle en strategisk plan for frivillighet i soknene.

Avslutning

Jeg vil avslutte med å takke.

Takk til alle som har planlagt visitasprogrammet. Takk for alle innsendte rapporter. Takk for gudstjenester, samtaler, håndtrykk og møter. Takk for alle fortellingene som har blitt delt med meg. Det har gjort stort inntrykk.

Jeg ønsker all lykke til med det videre arbeidet i soknene i Os.

Må Gud velsigne Os, Dalsbygda og Narbuvoll sokn!

Må Gud velsigne Os kommune!

Ole Kristian Bonden
biskop i Hamar

Utfordringer

- 1) *Videreutvikle årshjulet for gudstjenester og samarbeid med andre aktører i det enkelte sokn, knytta til den enkelte kirke. I tillegg til arbeidet med dette, bør man drøfte målsettinger og evaluere eksisterende tiltak for å vurdere om man skal videreføre, endre eller eventuelt avslutte tiltak.*
- 2) *At menighetsråd og stab utvikler, gjerne i et samarbeid med andre, et tilbud for flyktninger og innvandrere i kommunen.*
- 3) *Sammen med kommune, skole og barnehage ser på hvilket faglig innsteg man har for samarbeid, og hvilke arbeidsmetoder det er mulig å bruke, og formalisere samarbeidet i en egen avtale.*
- 4) *Videreutvikle det gode arbeidet med å legge til rette for å ha åpne kirker i alle kirkene i soknene.*
- 5) *At Os kommune og Os kirkelige fellesråd formaliserer møtepunkter for kirkas deltakelse i kommunens budsjettprosesser, med minimum et møte på våren og et møte på høsten. Det vil også på sikt være naturlig å se på en revidering av tjenesteytingsavtalen.*
- 6) *Tematisere beredskap i råd og stab, og gjerne nedfelle dette i en lokal plan og/eller tiltakskort.*
- 7) *Ta i bruk verktøyet og den strategiske metoden i «Kirka vår – samlet plan for menighetene» i alle menighetsråd og stab.*
- 8) *Utvikle en strategisk plan for frivilligheten i soknene.*